

Jeffrey Eugenides

Huwelijk

Vertaald door Jan de Nijs en Gerda Baardman

2012 Prometheus Amsterdam

Een verliefde gek

Moet je om te beginnen al die boeken eens zien. Daar stonden de romans van Edith Wharton, niet op titel maar op publicatiedatum, en daar de complete Modern Library-serie van Henry James, van haar vader gekregen op haar eenentwintigste verjaardag; daar de kapot gelezen paperbacks die ze voor haar college had moeten aanschaffen, veel Dickens, een streepje Trollope en flinke porties Austen, George Eliot en de geduchte gezusters Brontë. Er waren ook heel wat zwart met witte New Directions-paperbacks bij, voornamelijk poëzie van mensen als H.D. of Denise Levertov. En de romans van Colette die ze stiekem had gelezen. En daar de eerste editie van *Couples*, van haar moeder, waar Madeleine heimelijk in had gebladerd toen ze in de zesde klas zat en die ze nu gebruikte voor de tekstuele onderbouwing van haar afstudeerscriptie Engels over de huwelijksplot. Kortom, deze redelijk grote, maar nog steeds gemakkelijk verplaatsbare bibliotheek vertegenwoordigde vrijwel alles wat Madeleine tijdens haar studie had gelezen, een verzameling ogenschijnlijk willekeurig gekozen teksten die zich geleidelijk steeds meer in één richting leek te vernauwen, als een persoonlijkheidstest, een geavanceerd soort test waarbij je niet vals kon spelen door op de implicaties van de vragen te anticiperen, en waarin je uiteindelijk zo verdwaalde dat je eigenlijk alleen nog maar de waarheid kon zeggen. En dan wachtte je op de uitkomst en hoopte op ‘artistiek’ of ‘gepassioneerd’, bedacht dat je ook wel met ‘gevoelig’ zou kunnen leven, was heimelijk bang voor ‘narcistisch’ of ‘op het gezinsleven gericht’, maar kreeg uiteindelijk een oordeel gepresenteerd waarmee je alle kanten uit kon en waar je steeds een ander gevoel bij kreeg, afhankelijk van de dag, het uur en het vriendje dat je op dat moment had: ‘ongeneeslijk romantisch’.

Dat waren de boeken in de kamer waarin Madeleine op de ochtend van haar afstuderen lag, met een kussen over haar hoofd. Ze had ze allemaal gelezen, vele zelfs meerdere keren, en dikwijls bepaalde passages onderstreept, maar daar had ze nu niets aan. Ze deed haar best de kamer en alles daarin te negeren. Ze hoopte dat ze weer kon wegzakken in de vergetelheid die haar de afgelopen drie uur zo veilig had omgeven. Elk hoger bewustzijnsniveau zou haar dwingen bepaalde onaangename feiten onder ogen te zien: bijvoorbeeld de hoeveelheid alcohol en

de verscheidenheid aan drankjes die ze de vorige avond tot zich had genomen en het feit dat ze in slaap was gevallen met haar contactlenzen nog in. Het denken aan die specifieke details zou haar dan weer de reden in herinnering brengen waarom ze zoveel gedronken had, en dat wilde ze al helemaal niet. Daarom trok Madeleine het kussen weer over haar gezicht om het vroege ochtendlicht buiten te sluiten en probeerde ze weer in slaap te komen.

Dat bleek evenwel zinloos. Want op dat moment ging aan de andere kant van het appartement de bel.

Begin juni, Providence, Rhode Island – de zon was al bijna twee uur op en verlichtte de bleke baai en de hoge schoorstenen van de elektriciteitscentrale van Narragansett; hij steeg aan de hemel zoals de zon op het beeldmerk van Brown University op alle wimpels en banieren die over de hele campus hingen, een zon met een schrander gezicht dat kennis symboliseerde. Maar de echte zon – de zon boven Providence – versloeg de metaforische zon op één punt: de stichters van de universiteit hadden in hun doopsgezinde pessimisme verkozen het licht van de kennis versluierd door wolken af te beelden om erop te wijzen dat de onwetendheid nog niet uit het rijk der mensen verdreven was, terwijl de echte zon zich inmiddels door het wolkendek heen worstelde en hier en daar al een paar stralen licht omlaag zond naar de groepjes ouders die het hele weekend kou hadden geleden en drijfnat waren geregend, maar nu weer hoop konden koesteren dat het onverwacht slechte weer de feestelijkheden van deze dag niet in de war zou sturen. De zon bescheen heel College Hill, de geometrische tuinen van de grote vroegtwintigste-eeuwse herenhuizen, de naar magnolia geurende voortuinen van victoriaanse huizen, de bestrate trottoirs langs de zware ijzeren hekken als in een cartoon van Charles Addams of een verhaal van Lovecraft, de ateliers van de Rhode Island School of Design, waar een student die de hele nacht was opgebleven om te schilderen keihard Patti Smith draaide; het licht weerkaatste van de instrumenten (respectievelijk een tuba en een trompet) van twee leden van de Brown Marching Band die al vroeg op de afgesproken plek waren en zenuwachtig om zich heen keken waar alle anderen bleven; de stralen verlichtten de met kinderkopjes geplaveide zijstraten die omlaag liepen naar de vervuilde rivier, en er viel zonlicht op alle insectenvleugels, grassprietjes en geelkoperen deurknoppen. En als muzikale begeleiding van het plotseling alles overstromende licht, als startschot voor alle gebeurtenissen van die dag, ging nu in Madeleines appartement op de derde verdieping luidruchtig en hardnekkig de bel.

De trilling bereikte haar eerder als gevoel dan als geluid, een elektrische schok die door haar ruggengraat heen schoot. In één beweging rukte ze het kussen van haar gezicht af en ging rechtop zitten. Ze wist wie er beneden voor de deur ston-

den. Haar ouders. Ze had met Alton en Phyllida afgesproken dat ze om halfacht samen zouden ontbijten. De afspraak was al twee maanden geleden gemaakt, in april, en nu stonden ze daar op het overeengekomen tijdstip, gretig en betrouwbaar als altijd. Er was op zich niets onverwachts of verkeers aan dat Alton en Phyllida met de auto uit New Jersey waren gekomen om bij de diploma-uitreiking te zijn of dat ze vandaag niet alleen haar prestatie, maar ook hun eigen goede ouderschap kwamen vieren. Het probleem was alleen dat Madeleine daar voor het eerst van haar leven niets mee te maken wilde hebben. Ze was niet trots op zichzelf. Ze was niet in de stemming om feest te vieren. Ze had geen vertrouwen meer in het belang van deze dag of alles wat die vertegenwoordigde.

Ze overwoog niet open te doen. Maar ze wist dat een van haar huisgenoten het anders wel zou doen, en dan moest ze uitleggen waarheen en met wie ze er gisteravond tussenuit geknepen was. Dus liet ze zich maar uit bed glijden en stond met tegenzin op.

Dat leek heel even goed te gaan. Haar hoofd voelde merkwaardig licht aan, alsof het uitgehold was. Maar toen stuitte het bloed, dat als zand uit een zandloper uit haar schedel wegstreamde, op een knelpunt en de pijn explodeerde in haar achterhoofd.

Te midden van die gruwelijke stuwung barstte de bel weer los alsof die de zierende kern was waar alle ellende uit voortkwam.

Ze strompelde op blote voeten haar slaapkamer uit, naar de intercom in de hal, en bonkte op de spreekknop om de zoemer het zwijgen op te leggen.

‘Wie is daar?’

‘Wat is er? Had je de bel niet gehoord?’ Dat was Altons stem, diep en imposant als altijd, zelfs al kwam hij door een heel klein speakertje.

‘Sorry,’ zei Madeleine, ‘ik stond onder de douche.’

‘Jaja. Kun je dan nu even opendoen?’

Daar had ze geen zin in. Ze moest zich eerst wassen.

‘Ik kom wel naar beneden,’ zei ze.

Ditmaal hield ze de spreekknop te lang ingedrukt, zodat ze Altons antwoord afbrak. Toen drukte ze nog een keer en zei: ‘Pap?’, maar terwijl ze dat zei, sprak Alton waarschijnlijk ook, want toen ze op ‘luisteren’ drukte, hoorde ze alleen statisch geknetter.

Madeleine maakte van die pauze in de communicatie gebruik om met haar voorhoofd tegen de deurpost te leunen. Het hout voelde lekker koel aan. De gedachte kwam bij haar op dat haar hoofdpijn misschien overging als ze met haar gezicht tegen dat kalmerende hout aan kon blijven staan, en dat ze – als er een manier bestond om de hele dag zo te blijven staan en tegelijk naar buiten te gaan –

dat ontbijt met haar ouders misschien zou redden en erin zou slagen in het afstudeerdefilé mee te lopen, haar bul in ontvangst te nemen en officieel af te studeren.

Ze tilde haar hoofd op en drukte weer op de spreekknop.

‘Pap?’

Maar nu antwoordde Phyllida. ‘Maddy? Wat is er? Doe open.’

‘Mijn huisgenoten slapen nog. Ik kom naar beneden. Niet meer bellen nu.’

‘Maar we willen je flat zien!’

‘Dat kan nu niet. Ik kom naar beneden. Niet meer bellen.’

Ze haalde haar hand van de knop, deed een stap achteruit en keek woedend naar de intercom alsof ze hem uitdaagde nog één kík te geven. Toen hij stil bleef, liep ze de hal weer in. Ze was al haast bij de badkamerdeur toen haar huisgenote Abby haar kamer uit kwam en voor haar ging staan. Ze gaapte, haalde een hand door haar wijduitstaande haar, zag toen Madeleine en grijnsde veelbetekend.

‘Zo,’ zei ze, ‘waar was jij gisteravond ineens gebleven?’

‘Mijn ouders staan beneden,’ zei Madeleine. ‘Ik moet met ze ontbijten.’

‘Vooruit. Vertel nou.’

‘Er valt niks te vertellen. Toe, ik moet opschieten.’

‘Waarom heb je dan je kleren van gisteren nog aan?’

In plaats van antwoord te geven, keek Madeleine omlaag, naar haar kleren. Tien uur geleden, toen ze de zwarte Betsey Johnson-jurk van Olivia had geleend, had ze gevonden dat die haar goed stond. Maar nu voelde ze zich er verhit en plakkerig in, leek de dikke leren riem wel een sm-attribuuut en zat er een vlek bij de zoom waarvan ze niet wilde weten wat het was.

Intussen had Abby al bij Olivia aangeklopt en was ze naar binnen gegaan. ‘Dat was dus het gebroken hart van Maddy,’ zei ze. ‘Word eens wakker! Dit moet je zien.’

De weg naar de badkamer was vrij. Madeleine had een extreme, bijna medische behoefte aan een douche. Ze moest op zijn minst even haar tanden poetsen. Maar ze hoorde Olivia’s stem al. Zo meteen zou ze door twee huisgenotes worden ondervraagd. Bovendien konden haar ouders ieder moment weer gaan aanbellen. Zo geruisloos mogelijk sloop ze door de hal. Ze stapte in een paar platte schoenen dat nog bij de voordeur stond, trapte de hielen plat terwijl ze in evenwicht probeerde te blijven en ontsnapte naar de buitengang.

De lift stond al klaar aan het eind van de gebloemde loper. Madeleine realiseerde zich dat dat kwam doordat ze had nagelaten het schuifhek goed dicht te doen toen ze er een paar uur eerder uit was gestrompeld. Nu trok ze het goed dicht voordat ze op de knop voor de begane grond drukte, en het antieke geval

zette zich met een schok in beweging om zich in het halfdonkere binnenste van het gebouw te laten zakken.

Het huis waarin Madeleine haar appartement had, een neoromaans kasteeltje dat Narragansett heette en de inspringende hoek van Benefit Street en Church Street besloeg, was rond de eeuwwisseling gebouwd. De lift behoorde samen met het dakraam van glas in lood, de koperen wandlampjes en de marmeren entree tot de originele details. Hij had gebogen metalen tralies, als een gigantische vogelkooi, en wonderbaarlijk genoeg deed hij het nog steeds, maar hij was erg traag, en onderweg naar beneden nam Madeleine de gelegenheid te baat om zich een beetje toonbaar te maken. Met haar vingers kamde ze haar haar. Ze poetste haar voortanden met haar wijsvinger. Ze veegde de uitgelopen mascara weg en bevochtigde haar lippen met haar tong. Ten slotte, bij de balustrade van de eerste verdieping, controleerde ze het resultaat in het spiegelkje aan de achterwand.

Een van de voordelen van tweeëntwintig zijn, of van Madeleine Hanna zijn, was dat drie weken liefdesverdriet, gevolgd door een nacht heroïsch doorzakken, nauwelijks zichtbare sporen nalieten. Afgezien van een lichte zwelling van de huid rond haar ogen was Madeleine nog steeds dezelfde mooie, donkerharige jongedame als altijd. De symmetrie van haar gezicht – de rechte neus, de Katharine Hepburn-achtige jukbeenderen en kaaklijn – was welhaast wiskundig van precisie. Alleen het lichte groefje in haar voorhoofd wees op de wat nerveuze persoonlijkheid die ze naar haar eigen gevoel eigenlijk was. Ze zag haar wachtende ouders al tussen de deur van de hal en de buitendeur staan. Alton in een gestreept jasje, Phyllida in een marineblauw pakje met bijpassende handtas met goudkleurige gesp. Even had ze de aandrang om de lift stil te zetten en haar ouders in de hal te midden van de studententrop te laten staan – posters voor new-wavebands met namen als Wretched Misery of The Clits, de pornografische Egon Schiele-achtige tekeningen van de jongen van de kunstacademie op een hoog, de schreeuwerige gefotokopieerde mededelingen die impliceerden dat de gezonde, vaderlandslievende waarden van de generatie van haar ouders inmiddels op de vuilnisbelt van de geschiedenis lagen en waren vervangen door een nihilistisch postpunkgevoel dat Madeleine zelf ook niet helemaal begreep, hoewel ze om haar ouders in verlegenheid te brengen maar al te graag deed alsof dat wel zo was – maar toen was de lift al beneden; ze schoof het hek open en stapte uit.

Alton kwam als eerste de haldeur door. ‘Daar is ze!’ zei hij gretig. ‘Ons afgestudeerde meisje!’ Als een tennisser die op het net af stormt, denderde hij naar haar toe om haar te omhelzen. Madeleine verstijfde, bang dat ze naar drank of, nog erger, naar seks rook.

‘Ik snap niet waarom we je flat niet mogen zien,’ zei Phyllida, die achter hem

aan kwam. ‘Ik had me er zo op verheugd Abby en Olivia eens te ontmoeten. We hadden ze graag straks voor een etentje willen uitnodigen.’

‘Maar we blijven niet eten,’ bracht Alton haar in herinnering.

‘Nou, misschien wel. Dat hangt van Maddy’s plannen af.’

‘Nee, dat waren we niet van plan. Het plan was dat we met Maddy gaan ontbijten en na de plechtigheid weer weggaan.’

‘Papa ook altijd met zijn plannen,’ zei Phyllida tegen Madeleine. ‘Wilde je die jurk naar de plechtigheid aan?’

‘Weet ik nog niet,’ zei Madeleine.

‘Ik kan maar niet aan die schoudevullingen wennen die alle jongere vrouwen nu dragen. Zo mannelijk.’

‘Hij is van Olivia.’

‘Je ziet er nogal brak uit, Mad,’ zei Alton. ‘Flink feestgevierd gisteravond?’

‘Viel wel mee.’

‘Heb je zelf niets om aan te trekken?’ vroeg Phyllida.

‘Mam, ik moet mijn toga aan,’ zei Madeleine, en om nadere inspectie te voorkomen ging ze hun door de hal voor naar buiten. Daar had de zon zijn veldslag met de bewolking verloren. Het weer zag er niet veel beter uit dan het dat hele weekend had gedaan. Het Campusbal van die vrijdagavond was totaal verregend. Die zondag had de kerkdienst voor de jonge bachelors zich onder een gestage motregen voltrokken. Het was nu maandag en het regende weliswaar niet meer, maar de temperatuur paste eerder bij maart dan bij juni.

Terwijl ze op de stoep op haar ouders stond te wachten, bedacht Madeleine dat ze eigenlijk helemaal geen seks had gehad – niet echt. Dat was toch ergens een soort troost.

‘Je zuster kan er helaas niet bij zijn,’ zei Phyllida terwijl ze ook naar buiten kwam. ‘Ze moet vandaag met Richard Leeuwenhart naar de echopraktijk.’

Richard Leeuwenhart was Madeleines negen weken oude neefje. Behalve haar moeder noemde iedereen hem Richard.

‘Wat is er dan met hem?’ vroeg Madeleine.

‘Een van zijn nieren is blijkbaar aan de kleine kant. De dokters willen het een beetje in de gaten houden. Al die echo’s dienen volgens mij alleen maar om je ergens ongerust over te kunnen maken.’

‘Over echo’s gesproken,’ zei Alton, ‘ik moet binnenkort een echo van mijn knie laten maken.’

Phyllida luisterde niet. ‘Maar goed, Ally vindt het heel erg jammer dat ze niet bij je diploma-uitreiking kan zijn. Blake ook. Maar ze hopen dat jij en je nieuwe aanbieder van de zomer even langskomen op weg naar Cape Cod.’

Met Phyllida moest je altijd goed bij de les blijven. Het ene moment had ze het ogenschijnlijk over het kleine niertje van Richard Leeuwenhart en dan slaagde ze er ineens in het gesprek op Madeleines nieuwe vriend Leonard te brengen (die zij en Alton nog niet kenden) en op Cape Cod (waar Madeleine naar haar zeggen met hem ging samenwonen). Op een normale dag, als haar hersenen het gewoon deden, had Madeleine haar moeder wel een stapje voor weten te blijven, maar vanmorgen vond ze het al een hele prestatie al die woorden over zich heen te laten komen.

Gelukkig begon Alton over iets anders. ‘Waar zullen we gaan ontbijten, wat kun je aanbevelen?’

Madeleine draaide zich om en keek vaag Benefit Street in. ‘Deze kant op, daar is wel iets.’

Ze schuifelde de stoep op. Lopen – bewegen – leek een goed idee. Ze ging haar ouders voor langs een rij schilderachtige, goed onderhouden huizen met historische plaquettes op de gevel en een groot appartementengebouw met een mooi trapgeveltje. Providence was een verloederd stadje met veel criminaliteit, maar op College Hill was daar weinig van te zien. Het wazige oude centrum en de ziel-togende of uitgestorven textiel fabrieken lagen beneden, in de grauwe verte. Hier klommen de smalle straatjes, waarvan vele met kinderkopjes bestraat waren, langs grote herenhuizen of slingerden zich rond oude protestantse kerkhoven vol zerken zo smal als de hemelpoort – straatjes met namen als Prospect, Benevolent, Hope en Meeting, die allemaal uitkwamen bij de lommerrijke campus op de heuveltop. Door de fysiek hoge ligging werd ook intellectuele hoogte gesuggereerd.

‘Wat zijn die leistenen stoepen mooi, hè,’ zei Phyllida, die achter Madeleine liep. ‘Die hadden wij vroeger ook. Vél mooier. Maar de gemeente heeft ze door beton laten vervangen.’

‘Ja, en wij mochten de rekening betalen,’ zei Alton. Hij hinkte een beetje en liep achteraan. De rechterpijp van zijn antracietkleurige broek stond strak door de beugel die hij zowel op de tennisbaan als daarbuiten droeg. Alton was twaalf jaar op rij clubkampioen in zijn leeftijdsklasse geweest, zo’n oudere man met een zweetband om zijn kalende kruin, een driftige forehand en een absolute killersblik in zijn ogen. Madeleine probeerde al haar hele leven vergeefs van hem te winnen. Dat was des te onuitstaanbaarder omdat ze op dit moment beter was dan hij. Maar zodra ze een set op hem voor stond, begon hij haar te intimideren, haalde gemene trucs uit en vocht beslissingen van de umpire aan, en dan ging ze steeds slechter spelen. Madeleine was bang dat er sprake was van een patroon, dat ze gedoemd was zich levenslang te laten koeioneren door mannen die min-

der capabel waren dan zichzelf. Daardoor hadden haar tenniswedstrijdjes tegen Alton zo'n buitensporig persoonlijke betekenis voor haar gekregen dat ze al bij voorbaat gespannen was als ze tegen hem moest spelen – met voorspelbaar resultaat. En Alton wreef zich nog altijd in de handen als hij had gewonnen en werd helemaal rozig en uitgelaten, alsof hij haar louter door zijn talent had afgetroefd.

Op de hoek van Benefit Street en Waterman Street staken ze over, achter het witte torentje van de First Baptist Church. De luidsprekerboxen voor de ceremonie stonden al op het gazon. Een man met een vlinderdasje, zo te zien een studentendecaan of zoiets, stond gespannen te roken en inspecteerde een tros ballonnen die aan het hek van het kerkhof was vastgebonden.

Phyllida had Madeleine inmiddels ingehaald en greep haar arm om zich staande te houden op de ongelijke leistenen die hier omhoog werden geduwd door de wortels van de kromgegroeide platanen langs de stoeptrand. Als kind vond Madeleine haar moeder mooi, maar dat was lang geleden. Phyllida's gezicht was in de loop der jaren zwaarder geworden; ze begon hangwangen te krijgen, als een kameel. Haar conservatieve manier van kleden – als een bestuurslid van een liefdadigheidsvereniging of een ambassadrice – had de neiging haar figuur te verhullen. Phyllida's kracht lag in haar haar. Dat was door een dure kapper tot een gladde koepel gemetseld, een soort podiumoverkapping voor een langlopend toneelstuk: haar gezicht. Al zo lang Madeleine zich kon herinneren stond Phyllida nooit met haar mond vol tanden en wist ze altijd wat de etiquette vereiste. Onder vrienden maakte Madeleine graag grapjes over het vormelijke gedrag van haar moeder, maar ze betrapte zich er geregeld op dat ze de manieren van anderen ongunstig vond afsteken bij die van Phyllida.

En nu keek Phyllida naar Madeleine met precies de gepaste uitdrukking voor dit moment: opgewonden vanwege de plechtige gelegenheid, popelend om intelligente vragen te stellen aan al Madeleines docenten die ze toevallig tegen het lijf liep en beleefdheden uit te wisselen met de ouders van haar dochters afstuderende jaargenoten. Kortom, ze stond voor alles en iedereen open en was helemaal klaar voor de ophanden zijnde sociale en academische parade, waardoor Madeleine nog sterker dan eerst het gevoel kreeg dat ze uit de pas liep, niet alleen vandaag, maar haar hele leven.

Maar ze zwoegde dapper door, naar de overkant van Waterman Street en naar Carr House, op zoek naar veiligheid en koffie.

De broodjeszaak was net open. Achter de bar was de jongen met de Elvis Costello-bril het espressoapparaat nog aan het schoonmaken. Aan een tafeltje tegen